

DIALOG SPOŁECZNY

Dialog społeczny najczęściej definiuje się jako wszelkie formy negocjacji, konsultacji oraz zwykłej wymiany informacji oparte o wzajemny szacunek i zaufanie. O ważności dialogu społecznego może świadczyć fakt, że w Polsce jego rangę podkreśla obowiązująca Konstytucja RP z 1997 roku. Dla społeczeństwa, czyli ogółu obywateli, dla Ciebie i dla mnie dialog społeczny jest możliwością zaangażowania się w proces podejmowania decyzji o naszym najbliższym otoczeniu - to przede wszystkim możliwość posiadania wpływu na to, co dzieje się wokół mnie. Dialog jest zatem pewną platformą porozumienia społecznego, której prawidłowe działania w innych miastach i powiatach przyniosło bardzo ciekawe rozwiązania dla mieszkańców i włączyło ich w proces współdecydowania o ich osiedlu, mieście czy gminie. Celem jest przekształcenie naszego otoczenia w miejsce otwarte na potrzeby jego mieszkańców oraz przekazanie społeczności lokalnej współodpowiedzialności za zrównoważony rozwój społeczeństwa obywatelskiego wokół nas.

Ale czym jest zrównoważony rozwój i dlaczego powinien być ważny dla każdego z nas? Na pierwsze pytanie łatwo odpowiedzieć: to tzw. doktryna polityczna, czyli przyjęty kanon, wzorzec postępowania, o rodowodzie (taka ciekawostka) wywodzącym się z niemieckiego, XIX-wiecznego leśnictwa (wycinamy z lasu tylko tyle drzew, ile da się zastąpić nowymi nasadzeniami, aby las ciągle żył). Po przeniesieniu w dzisiejsze realia, dwieście lat później prowadząc wszechstronną działalność pamiętamy o swoich bieżących potrzebach i korzystamy z efektywnych, wydajnych sposobów na ich zaspokojenie, ale w taki sposób, aby zapewnić możliwość realizacji tych samych, pewnie nawet rozszerzonych potrzeb kolejnym pokoleniom, a więc naszym DZIECIOM i WNUKOM. Aby osiągnąć taką harmonię powinniśmy się skupić na trzech obszarach. Po pierwsze na ochronie środowiska oraz racjonalnym gospodarowaniu zasobami naturalnymi. Jest to konieczne, bo jeśli my dziś nie zadamy o nasze środowisko naturalne, to może się okazać, że nasze dzieci nie będą miały już takiej możliwości, bo pewne gatunki zwierząt czy roślin po prostu wyginą, cuda natury zostaną zniszczone a ich odtworzenie będzie niemożliwe. Podobnie jest z zasobami naturalnymi – jeśli dziś wykorzystamy przykładowo całą dostępną ropę naftową albo zasoby rzadkich pierwiastków to nasze wnuki będą musiały jeździć samochodami napędzanymi w inny sposób, np. na prąd lub wodór, co wiąże się ze znacznie bardziej kosztownym procesem technologicznym. Drugim ważnym obszarem w rozwoju zrównoważonym jest dbanie o wzrost gospodarczy oraz sprawiedliwy podział korzyści, jakie niesie on za sobą. Państwa oraz organizacje międzynarodowe mogą np. pomagać krajom 3-go świata finansując ich rozwój, a my – każdy z nas – może w tym pomagać choćby poprzez popieranie takich inicjatyw i wspieranie władz w takiej działalności. Ostatni obszar związany ze zrównoważonym rozwojem to rozwój społeczny, a więc szeroki dostęp do służby zdrowia, edukacji, walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.¹

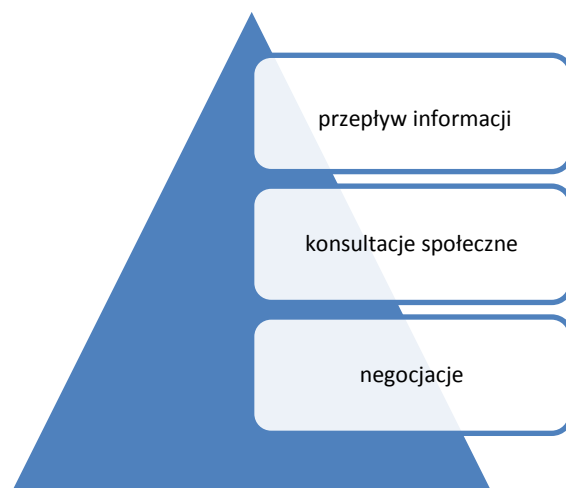
Każdy z nas może mieć swój udział w realizacji zasad zrównoważonego rozwoju w życiu codziennym, a jedną z form udziału może być dialog społeczny. Przy ważnym, ogólnym zastrzeżeniu – nie może to być działanie jednorazowe, skoncentrowane wokół jakiegoś bieżącego działania. Oczywiście bardzo dobrze, jeśli władze lokalne postanowią skonsultować z mieszkańcami sprawę budowy parku i zapytać ich, czy wybrana lokalizacja jest odpowiednia. Ale celem dialogu społecznego jest działanie ciągłe, czyli dążenie do tego żeby władze lokalne ZAWSZE konsultowały z mieszkańcami i zainteresowanymi grupami swoje działania, które dotyczą społeczeństwa. Chodzi o to, żeby

---

¹ Więcej o rozwoju zrównoważonym oraz przykładach działania w zgodzie z polityką zrównoważonego rozwoju przeczytaj Państwo w kolejnych biuletynach.

decydowanie o NAS odbywało się z NASZYM udziałem, żebyśmy wszyscy byli częścią procesu rządzenia, żebyśmy świadomie współzrządzili i współdecydowali o naszym otoczeniu. Mówiłoby się wtedy o nas, że jesteśmy podmiotem, a nie przedmiotem rządzenia.

Jak możemy to osiągnąć? Odpowiedź brzmi: poprzez udział w dialogu społecznym. Poniżej przedstawiono najczęściej stosowane formy dialogu społecznego:

Przepływ informacji. Dlaczego jest ważny? Ponieważ bez rzetelnej informacji niemożliwa jest skuteczna komunikacja oraz współdziałanie. Właściwy przepływ informacji między urzędami i władzą lokalną a mieszkańcami jest niezbędny do budowy świadomego społeczeństwa obywatelskiego. Władze mogą na bieżąco informować mieszkańców o planowanych inwestycjach, działaniach jakie podejmują albo planują podjąć w przyszłości, a mieszkańcy mogą w odpowiedzi przekazać informację zwrotną, czyli swoje opinie na ten temat, własne propozycje oraz podpowiedzieć inne możliwe rozwiązania. Dzięki przepływowi informacji tworzy się więc DIALOG między władzą lokalną a społeczeństwem, a w konsekwencji powstaje PARTNERSTWO. Informacje można przekazywać za pomocą mediów, a więc telewizji, gazet, radia a obecnie coraz częściej – Internetu (np. na stronach www urzędów). Natomiast informacja zwrotna od mieszkańców do władz lokalnych przekazywana jest w formie listów, petycji, wypełnianych ankiet oraz również za pomocą Internetu (np. za pomocą e-maila lub specjalnego formularza wypełnionego na stronie urzędu). Możliwa jest także relacja bezpośrednia, poprzez przekazanie informacji w formie bezpośrednich, prowadzonych twarzą w twarz konsultacji społecznych.

Konsultacje społeczne. Konsultacje są coraz częściej stosowaną formą dialogu ze społeczeństwem, organizowaną przez miasta i gminy, a więc władze lokalne. Konsultacje społeczne są również formą wymiany informacji pomiędzy społeczeństwem a władzą lokalną, a więc podmiotami dialogu społecznego. Konsultacje polegają na przekazaniu informacji oraz szerokiej dyskusji, są formą wyrażenia opinii, poznania interesów wszystkich zainteresowanych partnerów i stron. Idealne konsultacje obejmować będą wszystkich zainteresowanych, a więc mieszkańców, władze lokalne, ale także: przedstawicieli lokalnych organizacji pozarządowych – stowarzyszeń, fundacji, a także nieformalnych grup skupionych wokół wspólnej idei (np. lokalny klub seniora, szkolny klub sportowy itp.). W konsultacjach dotyczących naszego miejsca zamieszkania/osiedla/miasta mogą uczestniczyć przedstawiciele placówek oświatowych, kościołów,

lokalni kupcy i przedsiębiorcy – słowem wszyscy, którzy są zainteresowani tymi konsultacjami, gdyż razem tworzą daną społeczność lokalną, w niej żyją, pracują, uczą się i odpoczywają.

W przypadku konsultacji społecznych im większe jest forum tym większa szansa na całościowe poznanie problemu, usłyszenie opinii wszystkich stron oraz szansa na wspólne wypracowanie zadowalającego rozwiązania. Konsultacje to także przedstawienie pomysłów i idei na przyszłą współpracę, wskazanie kierunków rozwoju naszej przestrzeni lokalnej oraz naszej wizji co do przyszłości miasta czy osiedla. Formalnie przeprowadzone konsultacje społeczne powinny być przez władze lokalne odpowiednio ogłoszone i zareklamowane, aby zapewnić uczestnictwo w nich maksymalnie dużej liczbie podmiotów. Konieczne jest także, aby wynik tych konsultacji również był podany do publicznej wiadomości – każdy z nas wypowiadając się w danym temacie chce wiedzieć jak ostatecznie zostanie uregulowana dana sprawa i czy nasz głos został wzięty pod uwagę.

Ostatnią formą dialogu społecznego o której chcę dziś wspomnieć są negocjacje. Zazwyczaj kojarzą nam się one z rozmowami dwóch lub więcej stron pragnących dojść do porozumienia lub kompromisu. Podobnie jest w przypadku dialogu społecznego i negocjacji obywatelskich – ideą jest uwzględnienie przez administrację publiczną lub władze lokalne przedstawicieli społeczeństwa w procesie negocjacyjnym np. przy wypracowywaniu rozwiązania w spornej sytuacji dotyczącej likwidacji szkoły, czy zabudowania nowymi budynkami jedynego parku w mieście. W wyniku negocjacji możliwe jest zawarcie umowy społecznej pomiędzy władzami a społeczeństwem. Różnica między negocjacjami a konsultacjami polega m.in. na tym, że konsultacje nie muszą prowadzić do zawarcia porozumienia, choć często wynik konsultacji jest brany przez władze pod uwagę. Natomiast porozumienie wypracowane w negocjacjach winno być honorowane, stąd są one często bardziej sformalizowaną formą dialogu społecznego.

Dialog społeczny generalnie określa się jako narzędzie łączenia i godzenia interesów rozmaitych grup społecznych, którego celem nadrzędnym jest budowa ładu, pokoju społecznego, legitymizowanego przez jak najszersze kręgi społeczeństwa². Tak też powinniśmy go rozumieć w ujęciu lokalnym – jako skuteczny instrument pozwalający nam wszystkim zaangażować się w sprawy naszego osiedla lub miasta i współdecydować o otaczającym nas środowisku i przestrzeni publicznej. W kolejnym artykule przedstawione będą konkretne przykłady pozytywnego wykorzystywania form dialogu społecznego w innych miastach.

---

² R. Towalski, „Dialog społeczny. Najnowsze dyskusje i koncepcje”, CPS Dialog, Warszawa 2007.